

วัดถ้ำประสังค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต และความรู้ในการจัดการศัตรูพืชของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ
3. เพื่อศึกษาการยอมรับความรู้ และเทคโนโลยีในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
4. เพื่อหาแนวทางการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงรวมฯ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงรวมบ้านหนองกระเทียม อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งหมดจำนวน 35 ราย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 สภาพการผลิตพืชผักและความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ตอนที่ 3 การยอมรับความรู้ ปัญหา และข้อเสนอแนะ ทดสอบความเที่ยง โดยการนำแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม คือ 0.927 และการสนทนากลุ่มโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ ปฏิทินการปลูกพืช และบัตรคำ
3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับตามมาตรฐานลิเคิร์ท 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนน้ำหนัก $1.00 - 1.80 =$ น้อยที่สุด, $1.81 - 2.60 =$ น้อย, $2.61 - 3.40 =$ ปานกลาง, $3.41 - 4.20 =$ มาก และ $4.21 - 5.00 =$ มากที่สุด และเกณฑ์การวัดระดับความรู้โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูก = 1 และข้อที่ผิด = 0 จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม = 20 คะแนน โดยจัดกลุ่มดังนี้ $0 - 4$ คะแนน = น้อยที่สุด, $5 - 8$ คะแนน = น้อย, $9 - 12$ คะแนน = ปานกลาง, $13 - 16$ คะแนน = มาก และ $17 - 20$ คะแนน = มากที่สุด

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์

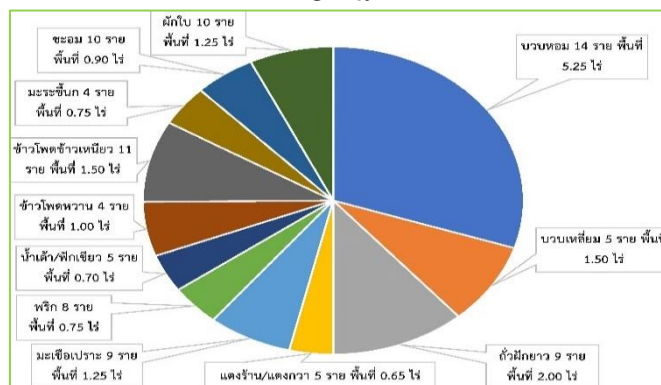
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	สมาชิกครัวเรือน	แรงงาน	ประสบการณ์ปลูกผัก
♀ 6.00 % หญิง	AGE 58.60 ปี	 91.43 % ประถมศึกษา	 4 คน	 3 คน	 3.11 ปี

ตอนที่ 2.1 สภาพการผลิตพืชผัก

พื้นที่ปลูกทั้งหมด 17.50 ไร่
รายได้รวมประมาณ 193,200 บาท/รุ่น
ต้นทุนการผลิตรวม 70,144 บาท/รุ่น

ตอนที่ 2.2 ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช IPM

ประเด็นที่ 1 เกษตรกรร้อยละ 85.71 มีความรู้ในประเด็นการควบคุมศัตรูพืชโดยใช้หลายๆ วิธีร่วมกัน
ประเด็นที่ 2 เกษตรกรร้อยละ 88.57 มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
ประเด็นที่ 3 เกษตรกรร้อยละ 88.57 มีความรู้ความเข้าใจวิธีการควบคุมศัตรูพืชในการจัดการศัตรูพืช
แบบผสมผสาน และการใช้น้ำสารสกัดจากวัสดุธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืช

ตอนที่ 2.3 ระดับความรู้ในการจัดการศัตรูพืช IPM

ระดับความรู้ เกษตรกรร้อยละ 51.43 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง แหล่งที่ได้รับความรู้ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.80) สื่อบุคคล ระดับมาก (จนท.ส่งเสริม, จนท.กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ) สื่อกลุ่มกิจกรรม ระดับมาก (ประชุม สัมมนา และดูงาน) สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่อมวลชน ระดับน้อย (เอกสารราชการ, แผ่นพับ, โปสเตอร์, โทรทัศน์, วิทยุ ฯลฯ)

ตอนที่ 3 การยอมรับ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการศัตรูพืช IPM

ระดับการยอมรับการจัดการศัตรูพืช IPM ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.08)

1. การจัดการก่อนศัตรูพืชเข้าทำลาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันไว้ด้วยวิธีทางเขตกรรม และการสำรวจติดตามสถานการณ์ของศัตรูพืช
2. การจัดการศัตรูพืชเมื่อพบการเข้าทำลาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การตัดแต่งกิ่ง และการใช้สารสกัดธรรมชาติในการจัดการศัตรูพืช

ระดับปัญหา ในการจัดการศัตรูพืช IPM ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.29)
 ด้านความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี
 ด้านการปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี

ความเห็นข้อเสนอแนะ ในการจัดการศัตรูพืช IPM ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.10) ด้านความรู้และการปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีแหล่งเรียนรู้แปลงสาธิตต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช และมีแหล่งสนับสนุนสารชีวภัณฑ์

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ด้านความรู้ เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี มีแนวทางแก้ไขโดยจัดอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืช IPM และมีแหล่งเรียนรู้ที่มีแปลงสาธิตการจัดการศัตรูพืชเพื่อศึกษาเรียนรู้

ด้านการปฏิบัติ เกษตรกรขาดวัสดุอุปกรณ์ แหล่งผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ และศัตรูธรรมชาติมีน้อย มีแนวทางแก้ไขโดยหน่วยงานให้การสนับสนุนการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ และศัตรูธรรมชาติ

อภิปรายผล

สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ ร้อยละ 66.00 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 58.60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 91.43 สอดคล้องกับ วันธนา ปรีเปรม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในการผลิตข้าวของเกษตรกร อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 52.00 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย คือ 54.00 ปี เกษตรกร ร้อยละ 61.30 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา **สภาพการผลิตพืชผัก** ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ ส่วนใหญ่สมาชิก ร้อยละ 42.56 มีประสบการณ์การปลูกพืชผักเฉลี่ย 3.11 ปี ผลผลิตพืชผักประกอบด้วย บวบ ถั่วฝักยาว แตงกวา มะเขือ เป็นต้น พื้นที่ปลูกรวมทั้งหมด 17.50 ไร่ รายได้รวมประมาณ 193,200 บาท/รุ่น และต้นทุนการผลิตรวม 70,144 บาท/รุ่น **ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน** สอดคล้องกับ นิสิดา เพขรา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 89.50 เกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่มกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง **การยอมรับความรู้ในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน** พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันไว้ด้วยวิธีทางเขตกรรม เช่น การปรับสภาพดิน การใช้สายพันธุ์ที่ดี และการสำรวจติดตามสถานการณ์ของศัตรูพืช ซึ่งแตกต่างกับ นิสิดา เพขรา (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการยอมรับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช อย่างถูกวิธีในเชิงความคิดเห็นจากทั้งหมด 3 ประเด็น อยู่ในระดับปานกลาง โดย **ปัญหาในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน** ทั้งด้านความรู้และด้านการปฏิบัติ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงรวมบ้านหนองกระเทียม อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกำหนดให้มี การจัดอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีการผสมผสาน มีแปลงเรียนรู้เป็นแปลงสาธิต ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานให้เกษตรกรสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้ศึกษา เรียนรู้ร่วมกัน ในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ด้วยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาศัตรูพืชแบบผสมผสานที่ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าเกษตรกรมีอายุโดยเฉลี่ย 58.60 ปี ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในการผลิตพืชผักให้แก่ลูกหลานของเกษตรกร เพื่อให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยใช้วิธีการฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ร่วมกัน มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้และเข้าถึงได้ง่าย โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาและแนะนำ